

[Orla Møller.]

højskolens folk havde haft andre tanker at gøre sig, hvis de havde haft begge forslag forelagt samtidig.

Man kan vel generelt sige, at det er efterskolens system og struktur, der nu sejrer for en meget stor dels vedkommende over de øvrige felter. Det skal jeg ikke beklage mig over; det er den yngste lov og vistnok også langt den bedste lov. Men det kan alligevel komme til at medføre, at man stiller sig selv spørgsmålet, hvorvidt højskolens formålsløse undervisning — formålsløs i den forstand, at man ikke skal sigte på prøver og eksamenspapirer osv. — er ved at være en saga blot.

Forslaget rummer en hel række nyskabelser, som jeg finder positive for nogles vedkommende, anerkendelsesværdige, andre stærkt problematiske og egnede til udvalgsarbejde.

Af de positive skal jeg kort fremhæve, at ungdomshøjskolen for de 17—19-årige nu legaliseres fuldt ud, den får blåt stempel og bliver nu en del af højskolen; jeg tror, det er en værdifuld nyskabelse for det fremtidige højskolebillede.

Jeg finder det også værdifuldt, at forslaget har en realistisk holdning til den skete udvikling i samfundet og forsøger, hvor det er rimeligt, at koble nogle af skoleformerne ind i en kommende uddannelsesstruktur; det gælder således både landbrugsskolerne og gartneriskolerne og også dette, at efterskolen får en sådan struktur, at den kan blive et reelt alternativ til folkeskolens undervisning. Jeg er også meget tilfreds med, at der i lovforslaget er nogle bestemmelser om, at der på det pædagogiske område gives muligheder både for efteruddannelse af lærere og for forsøgsundervisning. Jeg har dog lige den lille dråbe malurt at dryppe i bageret, at skal der blive noget rigtigt ud af dette, klarer man sig næppe med den lille smule, som ministeren havde tænkt sig at bruge dertil — og så sker det altså først efter 1. april næste år.

Jeg vil også notere, at godkendelse af kortere kurser helt ned til kurser af 1 uges varighed kan få betydning for højskolens antal af årselever, og det har jo betydning for statstilskuddets størrelse. Men jeg deler ikke helt den optimisme, der kommer til udtryk i ministeriets skøn, når man anslår,

at der vil blive tale om en tredobling af antallet af elever på de korte kurser.

I forbindelse med disse korte kurser bør også nævnes den særlige mulighed, der nu gives for specielle skoler for ældre. Højskolens rammer udvides således, hvad alder angår, både i top og i bund.

Af de problematiske bestemmelser i lovforslaget skal jeg først nævne kravet om de 36 ugers undervisningstid. Det er en reel forøgelse af tiden for høj- og efterskolerne på 6 uger. Der vil blive mange problemer at slås med. Det er efter min opfattelse udtryk for en begrænset forståelse af skolernes vilkår. Kursustermener og -længder ændres både efter pædagogiske overvejelser og efter overvejelser af, hvornår og hvor længe det er muligt at få kontakt med eleverne. Jeg mener, at der med den nye bestemmelse graves meget langt ind i skolernes frihed, og det samme er tilfældet med bestemmelsen om begrænsningen af lærerforbruget. Det vil kunne blive en hindring for eksperimenter med forskellige undervisningsformer og derfor berøre skolernes pædagogiske frihed.

Et punkt, der har været fremme i den offentlige drøftelse, er problemet om lærer aflønningen. Jeg skal ikke give mig i kast med en diskussion om de meget tekniske ting, der foreligger her. Jeg vil dog gerne sige, at det er klart på alle disse punkter, der er nævnt i forvejen, at den gode tilskudslov, der blev skabt i sidste samling, må medføre en eller anden form for kontrol med, at disse større statsmidler bliver anvendt på den rigtige måde. Der er heller ingen fra de frie skoler, der overhovedet har protesteret imod, at noget sådant finder sted. Jeg kunne føje til, at de sidste ord om lønningsproblemerne nok heller ikke er sagt her; vi får sandsynligvis i udvalget en særdeles grundig drøftelse af disse problemer.

Men der er én ting, det bliver nødvendigt at sige i denne forbindelse. Det er et spørgsmål, om højskolen ved en kraftig stramning af disse forhold overhovedet bliver i stand til at opretholde en konkurrence. Jeg ved godt, at der er nogen, der ikke kan lide det udtryk, og det er måske heller ikke det allerbedste at bruge i denne forbindelse. Når man f. eks. siger, at højskolens konkurrenceevne skulle være ligefrem proportional med lønningsposens størrelse, har jeg lyst